

Barns undring i uterommet

«Hvordan kan personalet i barnehagen støtte barns undring i uterommet om vinteren?»

Ronja Emilie Nygård-Halvorsen

[Kandidatnummer: 27]

Bacheloroppgave

[BHBAC3990-1]

Trondheim, 26.04.2024

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Etter 3 år på Dronning Mauds Minne Høgskole runder jeg av med bacheloroppgaven min som ble skrevet våren 2024. Jeg skrev om barns undring i uterommet om vinteren i mitt forskningsprosjekt. Det har vært både oppturer og nedturer i denne prosessen, men samtidig så har jeg lært masse, og gjort meg flere erfaringer med barns undring.

Jeg vil si takk til Dronning Mauds Minne Høgskole for 3 år med spennende læring og kunnskap om hvordan man skal jobbe med det pedagogiske arbeidet, og et innblikk i hvordan man skal være en god leder, samt et innblikk i mange spennende ulike temaer som hever min kompetanse. Jeg vil rette en stor takk til mine veiledere Claudia Melis og Ronja Skoglund Fjelnset fra DMMH som har støttet meg igjennom bachelortiden, gitt gode råd og veiledning. Mine informanter for at de stilte opp med deres erfaringer, synspunkt og meninger for at jeg skulle få et solid datamateriale for å kunne besvare mitt forskningsprosjekt. Jeg vil også takke mine medstudenter og familie som har gitt gode råd, for gode samtaler og støttet meg i hele prosessen når jeg har skrevet bacheloroppgaven.

Trondheim, april 2024

Ronja Emilie Nygård-Halvorsen

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	3
1.1 TEMA OG PROBLEMSTILLING.....	3
2.0 TEORI	4
2.1 HVA ER UNDRING?	4
2.2 REALFAG I BARNEHAGEN	5
2.3 BARNES UNDRING I UTEROMMET OM VINTEREN	6
2.4 BEGRENSNINGER OM VINTEREN	8
2.5 VOKSENROLLEN I MØTE MED BARNES UNDRING	9
3.0 METODE	11
3.1 VALG AV METODE.....	11
3.2 PLANLEGGING AV DATAINNSAMLING.....	12
3.3 VALG AV INFORMANTER	12
3.4 BESKRIVELSE AV GJENNOMFØRING.....	13
3.5 ORGANISERINGSPROSESS OG ANALYSEARBEID	14
3.6 METODEKRITIKK.....	15
3.6.1 VALIDITET	15
3.6.2 RELABILITET.....	16
3.7 ETISKE RETNINGSLINJER	16
4.0 PRESENTASJON AV FUNN OG DRØFTING	17
4.1 BARNEHAGELÆRERENS FORSTÅELSE MED BARNES UNDRING	18
4.2 BARNEHAGELÆRERENS MULIGHETER OG UTFORDRINGER VED UNDRING I UTEROMMET ..	20
4.3 VOKSENROLLEN I MØTE MED BARNES UNDRING	22
4.4 VIKTIGHETEN AV BARNES UNDRING.....	24
5.0 AVSLUTNING	25
6.0 LITTERATURLISTE	26
7.0 VEDLEGG	28
7.1 VEDLEGG 1 – INFO OG SAMTYKKESKJEMA.....	28
7.2 VEDLEGG – INTERVJUGUIDE	30

1.0 Innledning

1.1 Tema og problemstilling

I løpet av min utdanning ved Dronning Mauds Minne Høgskole har jeg gjennomført 3 praksisperioder i ulike barnehager, og jobbet i flere år som vikar i ulike barnehager, der noen har hatt vekt på natur og friluftsliv. Det var under 2 års praksisen jeg ble inspirert av temaet undring i uterommet på vinteren blant barna. Jeg var i en barnehage som hadde et stort fokus på natur og friluftsliv, vi var mye ute, både på tur utenfor barnehagen, men også i nærmiljøet. Barna hadde mange spørsmål rundt ting de fant og tenkte på av ulike fenomener i naturen, det ble mange lange samtaler der de fikk svar på noen av spørsmålene mens noen av spørsmålene forble undring siden det er noen av spørsmålene til barna man ikke har svar på. Det var spennende å få oppleve barnas ulike tolkninger, synspunkter og samtaler rundt opplevelsene deres med undring i uterommet. Det er igjennom alle de stundene sammen med barna i uterommet, der vi undret, forsket og hadde lange samtaler jeg fikk interessen av temaet undring i uterommet på vinteren. Det er også spennende å se hvordan personalet tar tak i barnas undring og hvordan de støtter barna i de ulike årstidene.

Temaet undring kommer frem både i rammeplan, FN's barnekonvensjon og barnehageloven, noe som tilsvarende at barnehagene er lovpålagt til å gi rom for undring hos barna i barnehagehverdagen. I rammeplanen belyses det at «I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre». (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.22). Av dette skal barnehagen introduserer barna for nye situasjoner, temaer og materialer som stimulerer barnas nysgjerrighet og kreativitet. I Lov om barnehager (2023, §1) er det lovfestet at barna skal utvikle skaperglede, undring og utforskertrang. Gjennom dette skal barna få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger og utvikle sitt perspektiv og skaffe seg ny innsikt.

Noen av undringsspørsmål jeg har fått i barnehagen av noen barnehagebarn som jeg husker godt, og fikk meg til å måtte tenke meg om, undre meg sammen med barna og bruke ekstra tid på var f.eks. hvorfor er snøen hvit? Hvorfor er snøfnugg formet som de er? Hvorfor ser pusten ut som røyk når det er kaldt? Hvorfor er det glatt når det er is? Hvorfor blir det kaldt om vinteren? Dette er undringsspørsmål som barna blir opptatte og nysgjerrige av, og oppmuntrer barna til å utforske å stille spørsmål rundt det som skjer om vinteren. Gjennom mange samtaler, og undringssituasjoner sammen med barna har jeg lært mye, og barna har også fått vite mer om vinterens unike egenskaper og utfordringer.

Etter interessen og fasinasjonen for temaet barns undring, og de ulike erfaringene jeg fikk etter praksisperiodene, samt fra å være vikar i ulike barnehager der jeg erfarte at flere av de voksne syntes det var mer krevende å undre seg sammen med barna på vinterhalvåret i forhold til de andre årstidene. Dette er noe jeg har lyst til å få et dypere innblikk i og forske videre på gjennom min bachelor, med utgangspunkt i dette kom jeg frem til min problemstilling:

«Hvordan kan personalet i barnehagen støtte barns undring i uterommet om vinteren?»

2.0 Teori

I teoridelen skal jeg gjøre rede for oppgavens teoretiske forankring ved bruk av pensumlitteratur og relevant fagstoff jeg har valgt til mitt forskningsprosjekt, og teorien danner grunnlaget for drøftingen av oppgaven min, som skal være med å bidra til å svare på problemstillingen min *«Hvordan kan personalet i barnehagen støtte barns undring i uterommet om vinteren?»*. Jeg har delt teoridelen min i fire temaer som jeg mener er relevant for drøftingen av problemstillingen min. Først så tar jeg for meg hva er undring, før jeg går videre til realfag i barnehagen, og går deretter videre til barns undring i uterommet, videre til begrensninger om vinteren, før jeg avslutter teoridelen med voksenrollen i møte med barns undring.

2.1 Hva er undring?

Undring er et begrep som er vanskelig å definere, det finnes mange tolkninger og meninger som viser til hva undring er.

Amundsen ser på begrepet undring på flere ulike måter. Hvis vi ser på den dagligtalen om begrepet undring vil vi forbinde undring med det å lure på noe. Begrepet undring kan også knyttes til de ulike ordklassene vi har, både substantiv, adjektiv og verb. (Amundsen, 2013, s.13). Substantivet «undring» vil bety nysgjerrighet, spekulering eller tvil, forundring eller forbauselse. Adjektivet «undring» viser til at noe er underlig eller underfullt. Verbet «å undre seg» handler om å fundere på noe eller lure på noe, altså det å være forundret eller forbauset.

Amundsen beskriver også undring som en emosjonell erfaring, som beskrives som en følelse av overraskelse, beundring og ærefrykt for noe fremmed, noe som er rart og uvanlig, eller noe som er uventet eller utrolig. (Amundsen, 2013, s.13-14). Gjennom en emosjonell erfaring kan undring være en kilde til å føle nysgjerrighet ved undring. Undring kan være en følelse av at noe er nytt og spennende, fremmed, stort, uvanlig eller fantastisk, og knytte dette til følelsen av

rådvillhet, forvirring eller skepsis. Å undre seg kan være å ha et ønske eller et håp om å vite noe eller få bevis på noe.

Robert C. Fuller i (Amundsen, 2013) hevder at det uansett om det er mange uvanlige og uventede fenomener som kan bringe frem og lokke frem vår følelse av undring, hjelper den ofte våre oppfatninger av noe intenst, kraftfullt, virkelig, sant og vakkert. Gjennom undring får man en forståelse for vår opplevelse og forståelse for verden. Å bruke undring til å skaffe seg erfaringer med hvordan ting henger sammen og hvordan ting forholder seg til hverandre. Og dette fører til å vi stiller mer spørsmål for å få dypere innsikt for nye ideer og perspektiver. Gjennom undring blir vi stilt til å kjenne på ulike følelser, se ting fra nye perspektiver og utfordre oss til å prøve å tenke nytt og søke nye forklaringer. (Amundsen, 2013, s.13).

2.2 Realfag i barnehagen

Jeg går på fordypningen KUBB som står for kreativitet, undring og bærekraft, og har realfag som inngår i fagene matematikk, naturfag og kunst og håndverk. Realfag utgjør flere fagområder i rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017) i kapitlene «Kunst, kultur og kreativitet», «Natur, miljø og teknologi» og «Antall, rom og form». Temaet undring henger tett sammen med realfag i barnehagen.

Barna observerer, noe som fanger oppmerksomheten deres. Det kan være en handling eller en gjenstand som barna blir nysgjerrige på og begynner å undre seg over. De stiller masse spørsmål rundt det de undrer seg over, både til seg selv og andre. (Broström & Frøkjær, 2018, s.24). De legger merke til noe interessant som vekker nysgjerrigheten og deretter begynner spørsmålene som f.eks. Hva er dette? Hvorfor skjer dette? eller Hvorfor skjer ikke dette? Før barna går over til å prøve å finne en forklaring på det de undrer seg over, både fra seg selv, andre barn eller voksne. Vi som voksne kan også oppfordre barna til å eksperimentere eller utforske det de undrer seg over, slik at de kan teste ut og trekke sine egne konklusjoner på spørsmålene de lurer på. (Broström & Frøkjær, 2018, s.25). Å arbeide med realfagsaktiviteter og barnas naturvitenskapelige forståelse bidrar til en dypere forståelse for undring. Å se barnas glede når de får eksperimentere og utforske er inspirerende, det viser at barna vil lære.

I Broström & Frøkjær (2018) kommer det frem at barns undring og spørsmål skaper motivasjon for å løse problemer og utfordringer som barna støter på. Piaget beskriver denne prosessen som kognitiv ulikevekt. Dette handler om at barna kan være følsomme når det kommer til utfordringer eller problemer de står ovenfor, noe som gjør til at barna starter samtaler rundt utfordringene, samt utforsker dem. Barna reflekterer rundt mulige forklaringer eller løsninger

på de utfordringene de støter på og gjennomfører de, noe som fører til at de gjennomfører undersøkelser og studerer de eventuelle problemene, gjennom dette blir den intellektuelle usikkerheten redusert. Som en barnehagelærer er det viktig at vi gir rom for barnas undring og oppmuntrer barna til å utforske og undersøke det de undrer seg over og lurer på, og holder på interessen hos barna isteden for å gi barna fasitsvaret med engang. Når man fortsetter undringen med åpne svar, oppmuntrer man barna til å fortsette å være nysgjerrige mot det de lurer på. Men hvis man som barnehagelærer gir fasitsvaret og stopper nysgjerrigheten når barna undrer seg over noe, er det en risiko for at barna blir hindret videre undring. (Broström & Frøkjær, 2018, s.51).

Å inspirere og ha en dialog med barna i en naturvitenskapelig praksis som fremmer barnas nysgjerrighet og undring, som igjen fører til at de tilegner seg kunnskap. (Broström & Frøkjær, 2018, s.80). Barns undring og utforskning i barnehagen gir mange ulike muligheter til aktiviteter innenfor realfag. I en barnehagehverdag kan barna undre seg over ulike ting innenfor både matematikk som f.eks. mønstre og former i uterommet, i naturfag når det kommer til f.eks. eksperimentering eller hvordan ting er i uteområdet og i kunst og håndverk ved å se på materialenes egenskaper.

I Broström & Frøkjær (2018) kommer det frem noen prinsipper som er viktige i en realfags pedagogiske prinsipper som er viktige for å utype interessene til barna når det kommer til undring og utforskning i naturen og uterommet. (Broström & Frøkjær, 2018, s.81). Prinsippene er listet opp slik: Å støtte barn i å forholde seg eksperimenterende og nysgjerrig til omgivelsene. Å støtte barn i å «se nøye etter» og ikke ta intuitive antakelser for gitt. Å støtte barnas første erfaringer med modeller og konstruksjoner. Å bidra til at dette kan foregå innenfor en kommunikative og reflekterende ramme. (Broström & Frøkjær, 2018, s.81). Dette er viktige prinsipper fordi det blir tilrettelagt for å fremme barns nysgjerrighet og undring, å oppmuntre barna til utforske tingene som er i uterommet og naturen på vinteren. Vi som barnehagelærere bør oppmuntre og ha en dialog med barna som bidrar til at de vil fortsette å være nysgjerrige og utforske de fenomenene de støter på i uterommet.

2.3 Barns undring i uterommet om vinteren

Barn har en praktisk innstilling til omverdenen som handler om at de lar seg gripe og bli berørt. (Amundsen, 2013, s.27). Undring er noe som gir barna motivasjon til å forstå og vite hvordan ting rundt dem henger sammen. Å oppmuntre barna til å fortsette å være nysgjerrige og utforske,

å ha en positiv holdning til å lære om verden, slik at de tilegner seg nye erfaringer for å utforske miljøet rundt dem.

Barn har evnen til å være aktive og nysgjerrige og de vil både utfordres og lære i uterommet. Miljøet har stor betydning for læring og kan enten hemme eller fremme barnas evner og muligheter i uterommet. Det er tre faktorer som har påvirkning på læringen til hvert enkelt barnet, det er barnet, de andre barna og de materielle omgivelsene rundt. (Thorbergesen, 2012, s. 29). Det er viktig hvordan barnet blir møtt, hvilke samtaler man har med barnet og aktiviteter de deltar i, vil være med på å avgjøre hvilke erfaringer og kunnskap de tilegner seg. Uterommet skal være et sted som fungerer og er inspirerende for barna der de kan leke og lære. Omgivelsene i barnehagen er et resultat av hvilken tilrettelegging og valg barnehagelæreren tar sammen med de andre i personalet.

I Bakke (2017 B) kommer det frem at å gjennomføre enkle eksperimenter med barn er viktig for å holde på interessen hos barna. Barna tar også selv initiativ til å ville eksperimentere rundt ulike spørsmål som har dukket opp under undring. Når barna f.eks. heller vann fra en beholder til en flaske, eller knuser isen til søledammen eller legger snø i en boks for å se på at den smelter, er det ren nysgjerrighet og utforsking barna driver med som får barna til å ville eksperimentere. (Bakke, 2017 B, s.73). Som barnehagelærere er det viktig å prøve å stille åpne, gode spørsmål tilbake til barna for at de skal ønske å stille nye spørsmål og lage nye hypoteser og få lyst til å undre seg og utforske mere.

Vi som barnehagelærere kan ta med barna på å undersøke og finne ut hvordan ting henger sammen om vinteren i uterommet. Målet er ikke at vi skal forklare barna vanskelig og kompliserte naturvitenskapelige fenomener, men at barna skal få utforske verden og stille spørsmål rundt det de opplever. (Bakke, 2017 B, s.71). De større barna kan sette aktivitetene i en større sammenheng når de blir undersøkt og prøvd. Om vinteren kan man bruke eksperimenter for å illustrere ulike ting og hjelpe barna med å både få svar på spørsmål de undrer seg over, men også få prøvd sine teorier og hypoteser. Ved et eksperiment med f.eks. å illustrer hvorfor snø smelter når det blir varmegrader, kan barna få utforske og teste selv hva de tror, samtidig som man kan bruke eventyr, sanger, formingsaktiviteter og lek med snø for å belyse flere sider av spørsmålene som barna undrer seg over.

Sett i en sosial sammenheng kan det å drive med eksperimenter som en aktivitet sammen med barna føre til de må samarbeide om å få utført eksperimentet å prøve å finne svarene på de spørsmålene de har under eksperimentet. (Bakke, 2017 B, s.72). Hvis vi som en barnehagelærer

gir barna enkle ting å undre seg over om vinteren i uterommet som de skal løse, kan de lære mye av å samarbeide i fellesskap når de skal løse utfordringen sammen.

2.4 Begrensninger om vinteren

Begrensninger om vinteren er det flere faktorer til at det blir, det kan være alt fra værhold til manglende kunnskap vinterens fenomener og begrensninger på hvordan man kan støtte barns undring i ulike aktiviteter og undersøkelser bidra til begrensning av barnas nysgjerrighet og undring i denne årstiden.

I Bakke (2017 B) kommer det frem at å være nysgjerrige og stille spørsmål er viktig, og at barnehagen skal bidra til å holde interessen til barna og bidra til at de får stimulert sine evner og interesser for ting de undrer over i uterommet om vinteren. Dette er også lovfestet i rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017). Personalet i barnehagen må stimulere barnas nysgjerrighet og utforskertrang, som bidrar til at de blir oppmuntret til å spørre og stille spørsmål, dette gjelder også mot de tingene vi som barnehagelærere ikke har noe svar på, og det må vi tåle at de trekker i den retningen vi tviler. (Bakke, 2017 B, s.12).

Korte dager og lave temperaturer setter mange begrensninger plantelivet og dyrene i naturen på vinteren. Dette har ført til at mange områder om vinteren har færre arter, og de få artene som overlever vinteren må ha spesielle tilpasninger til miljøet i uterommet. (Bakke, 2017 A, s.136). De utfordringene som finner sted om vinteren for dyrene og plantelivet kan løses, mange planter visner og overlever kun i rota, mens noen andre kan overleve som frø eller småplanter. Noen av dyrene går i hi eller setter ned aktivitetsnivået betraktelig.

Spor om vinteren i uterommet kan vises på forskjellige måter selv om det kommer fra det samme dyret, det kan være nyttig med ei sportegnbok for å finne ut hva sporet kommer fra. (Bakke, 2017 A, s.141). Et rådyr kan f.eks. lage fotavtrykk, spisespor og ekskrementer eller som et ekorn, det kan lage fotavtrykk og legge fra seg en spist kongle. Det er ikke alltid man finner ut hvilket dyr som har laget sporet i snøen, men for barna er det lærerik og få være med på prosess å forsøke å finne det ut.

Hvis man mangler den grunnleggende innsikten i naturen rundt oss, blir det vanskelig å forstå de teoriene som utgjør vårt verdensbilde. (Bakke, 2017 B, s.74). En utfordring vi som barnehagelærer har, er å klare å sette oss inn i barnas forestillinger og skjønne hva som kan være spennende og undrende for dem, siden vi tar det som en selvfølge fordi vi har opplevd de

tingene ofte. Det er en fare at vi reduserer opplevelsen til barnet ved at vi synes det er noe kjedelig dagligdags og ikke klarer å dele den samme entusiasmen som barnet har.

2.5 Voksenrollen i møte med barns undring

Som barnehagelærer må man begrunne utelivets fordeler for hele personalet. Det må være tydelig at man som ansatt i en barnehage er tiden i uterommet like viktig som tiden inne. (Thorbergson, 2012, s.36). Det forventes og at det er positive holdninger til barnehagens virksomhet ute. I dialog med hvert enkelt barn og som en barnegruppe må personalet vise at de er interessert, anerkjenner og vil være ute sammen med barna. Dette er viktig for at barna skal ha en positiv holdning til uterommet, slik at de vil delta og forstå viktigheten med å være ute. Dette er også noe som blir understreket i rammeplanen. (Kunnskapsdepartementet, 2017).

For at barna skal oppfatte personalet som tydelige rollemodeller må de voksne seg i ulike situasjoner f.eks. ved å være praktisk arbeidende, deltagende i lek eller utforskende over ulike naturfenomener. (Thorbergson, 2012, s.36). Når voksne er ute kan det være en tendens at personalet tar «pause» og være passive i uteleken, og da kan barna oppfatte de voksne som «ventende» eller «ikke interesserte», dette viser hvordan det ikke skal være og hvor viktig det er at personalet ser verdien i uterommet.

Å klare å se hva barn trenger i leken kan gjøre deg som voksen en viktig for å bli en god medhjelper og inspirator til utviklingen av store og små prosjekter som barna lager i uterommet. (Thorbergson, 2012, s. 38). En voksen som oppleves som interessant for barna vil inspirere barna med sine handlinger. Ved å starte en dialog med barna vil den voksne være en samarbeidspartner og dermed få en unik mulighet til å se hvert enkelt barn gjøre ting og løse praktiske utfordringer. Å stille barn hvordan, hvorfor eller hva tror du spørsmål, kan gi barna et oppdrag eller nysgjerrighet på hvordan de kan løse noe, ved at vi åpner øynene til barna og er deltagende og tilstedeværende for dem. Det er viktig at vi er den voksen som bidrar til å skape et simulerende og støttende miljø der barna kan utforske, undre, lære og vokse i uterommet om vinteren. En erfaring som står i Thorbergson (2012) er at hvis de voksne er aktive og engasjerte tar barna kontakt med de voksne, men hvis de voksne er passive og uengasjerte vil barna sjeldent ta kontakt med de voksne. (Thorbergson, 2012, s.40).

Barns umiddelbare interesse og undring for fenomener eller hendelser som skjer i uterommet kan bli starten på mange ulike spørsmål og prosjekter. (Thorbergson, 2012, s.41). F.eks. ved at barn stiller spørsmålet «Hvorfor er snøfnugg formet som de er?», kan vi voksne ta tak i undringsprosessen til barna og utvide barnas interesse ved å starte et prosjekt sammen med

barna. Barna kan utfordres gjennom å få et oppdrag der de skal prøve å uttrykke seg i ulike materialer som finnes i uterommet om vinteren. Ved å være den engasjerende og deltagende voksen kan barna lære masse om de tingene som de undrer seg over, ved at det blir skapt nye prosjekter som barna er med på å styre i den retningen interessen tar, noe som også stimulerer barnas fantasi. Vi voksne kan også legge ut små tegn eller hint i uterommet som stimulerer barna til undring og fabulering.

I vår tid med klimaendringene som skjer, og av-og-på-vintere med både snø og kulde den ene dagen, mildvær den andre dagen og regn dagen etter der, kan vinteren være vanskelig i barnehagen. (Maanum, 2010, s131). Dette stiller krav til både barna og de voksne, for å lage naturglede om vinteren. Å være aktive og undrende voksne sammen med barna slik at de får fokuset på noe annet enn kulden og været, og vise de alt uterommet har å by på om vinteren.

Forståelse og bevissthet er et godt grunnlag for aktiviteter og sansligeerfaringer hos barna. Desto mer et barn vært aktiv ved å bruk sansene og opplevd ting i uterommet, gir et godt kunnskapsgrunnlag og det gir barnet en mulighet til å utvikle en bevissthet om seg selv og verden. (Maanum, 2010, s.25). Det er viktig at vi som voksne legger til rette for at barna får et godt kunnskapsgrunnlag og undre seg over ulike ting i uterommet som gjør til at de skaffer seg mange erfaringer og opplevelser.

Naturen kan innby til mange samtaler i uterommet som utfordrer både tankeevne, språkforståelse, nysgjerrighet og evnen til undring. Santalene kan bidra til at vi voksne kan lære barna å tenke og begrunne hvorfor de mener og tror det de gjør. (Bakke, 2022, s.24). Den voksnes evne til å gi barna naturglede og kunnskap om uterommet vil ha stor betydning for barnas videre nysgjerrighet over ting de finner i uterommet og deres evne til å undre seg og finne gleden i naturfenomener. Det er flere ting vi voksne kan gjøre for at barna skal undre seg og utforske uterommet, f.eks. ulike aktiviteter, prosjektarbeid, eksperimenter og samtaler. Vi voksne skal også huske på at vi ikke tar fra barna utforskingen ved å komme med svarene eller kompliserte forklaringer på spørsmålene til barna. Vi kan heller stille åpne gode spørsmål for at barna skal komme med forslag og løsninger selv. Hvilke aktiviteter man holder på med, er avhengig av hva slags område man har, og drar til, samtidig som årstiden spiller en rolle. Det er forskjellige dyr og planter som lever i forskjellige områder. (Bakke, 2022, s.141).

3.0 Metode

Metode er en innfallsvinkel for å hente inn ny kunnskap for å få svar på et forskningsspørsmål. Ved å samle inn data til den problemstilling som er satt får man informasjon til å kunne svare på det problemstillingen spør etter. (Bergsland & Jæger, 2022, 28). Metode er en arbeidsmåte for å søke etter kunnskap for å løse et problem, for å komme frem til ny kunnskap. Bruke metode til å tilegne seg og få frem ny kunnskap og deretter teste kunnskapen for å se i hvilken grad de påstandene og utsagnene er sanne, gyldige eller holdbare. (Dalland, 2020, s.53). Metode handler om å samle, analysere og tolke dataen som er innsamlet.

Det finnes flere typer for metode, men de to hovedmetodene er kvalitativ metode og kvantitativ metode. (Bergsland & Jæger, 2022, 28). Valg av metode er viktig for velge hvordan man skal samle informasjonen man trenger, hva som skal undersøkes og hvilken informasjon man trenger for å belyse problemstillingen som er valgt. Den største forskjellen på disse metodene er måten datamaterialet blir samlet inn.

En kvalitativ metode fanger opp meninger og opplevelser som ikke er tallfestet eller målbare. (Dalland, 2020, s.54). Metoden har et vidt spekter på innsamlingsmetoder. F.eks. intervju, samtaler, opptak eller observasjoner.

En kvantitativ metode derimot blir datamaterialet samlet i form av målbare enheter, og tallene som blir funnet gir oss muligheten til å regne ut det vi ønsker å finne. (Dalland, 2020, s.54). Denne innsamlingsmetoden er f.eks. gjennom spørreundersøkelser eller ulike typer eksperimentelle design.

3.1 Valg av metode

Planlegging av problemstilling og undersøkelsesmetode innebærer at den som forsker tenker gjennom hva undersøkelsen skal omfatte, og hvilke metoder som kan gi den relevante informasjonen. (Thagaard, 2018, s.54). I mitt bachelorprosjekt har jeg formulert problemstillingen «*Hvordan kan personalet i barnehagen støtte barns undring i uterommet om vinteren?*». Jeg formulerte denne problemstillingen fordi jeg ville finne ut hvordan personalet støtter barns undringsprosess i uterommet om vinteren. Jeg ville høre deres tanker, opplevelser og kunnskap rundt temaet barns undring, og vite hvordan de bevisst jobber med dette.

Til denne problemstillingen kom jeg frem til at den beste metoden til å samle inn datamaterialet var en kvalitativ metode. En kvalitativ metode bruker man til å fange opp erfaring, mening og opplevelser som ikke lar seg tallfestes eller måles. (Dalland, 2020, s.54). Jeg valgte å gå for

metoden intervju. Jeg ville intervju to pedagogiske ledere i to ulike barnehager som jobber med en barnegruppe som har fokus på natur og friluftsliv. Gjennom intervjuet får informantene vise sin kunnskap, erfaringer og tanker rundt et temaet barns undring i uterommet om vinteren. Og gjennom et strategisk utvalg av informanter velger man noen som har kunnskap og kvalifikasjoner rundt temaet i problemstillingen. Ved en kvalitativ undersøkelse møter den som forsker ofte informantene ansikt til ansikt gjennom f.eks. et intervju. (Larsen, 2017, s.29). I et intervju har man en mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål ved behov, slik at man får mer utdypende og reflekterte svar hos informantene, og det er større sjanser for å unngå misforståelser, og derfor får man en dypere forklaring på meningene til informantene. Etter hvert intervju skal jeg gå i dybden for å innhente den informasjonen de kom med.

3.2 Planlegging av datainnsamling

Før jeg kunne samle inn datamaterialet jeg trenger til å skrive bachelorprosjektet mitt, måtte jeg planlegge hvordan jeg skulle samle inn datamaterialet mitt. En intervjuguide omfatter sentrale temaer og spørsmål som tilsammen skal dekke dem viktigste områdene i forskningen som skal bli belyst. (Dalen, 2013, s.26). Jeg startet med å lage en intervjuguide (Vedlegg 2) med tre oppvarmingsspørsmål for å bli bedre kjent med informantene, deretter lagde jeg tre hovedkategorier: forståelsen av begrepet undring, opplevelsen av undring i uterommet om vinteren og hvordan jobber avdelingen med barns undring. Under disse kategoriene hadde jeg forberedt noen åpne spørsmål, men var også åpen for at flere spørsmål kunne komme etterhvert som informantene snakket. Jeg lagde åpne spørsmål direkte knyttet til problemstillingen min i intervjuguiden for å sikre at temaet blir belyst gjennom intervjuet.

Jeg lagde også et info- og samtykkeskjema (Vedlegg 1) som forklarte informantene hva bachelorprosjektet handler om, og informasjon om hva det innebærer å delta på intervjuet.

3.3 Valg av informanter

For å skaffe adgang til felten, tok jeg kontakt med flere barnehager som hadde fokus på natur og friluftsliv, dette gjorde jeg for å sikre meg at det var noen av barnehagene som tok kontakt for å stille til intervju.

Dalland (2020, s.81) skriver at det er viktig å være klar på det som skal skje, og fortell hva det vil innebære å delta. Bruk din posisjon som student og opplyse informantene at ved at de deltar så bidrar de til opplæringen din. Jeg hadde et ønske om at de jeg skulle intervju var pedledere som hadde erfaring og kompetanse innenfor området natur og friluftsliv, og at de også hadde

noen års jobberfaring, slik at de hadde en interesse, erfaring og kunnskap rundt temaet jeg skulle ha i mitt forskningsprosjekt. Det var to pedleder som jobbet på storbarnsavdeling i to ulike barnehager som hadde natur og friluftsliv som fokus, som tok kontakt med meg og var villige til å stille som informanter til et intervju siden de syntes det var et spennende bachelorprosjekt og ville hjelpe meg til å samle inn datamaterialet jeg trengte til prosjektet.

Jeg tok et strategisk valg når jeg valgte informanter, fordi jeg valgte å ta kontakt med noen som jeg vet har kunnskap og erfaring med tematikken. (Dalland, 2020, s.79). Den første pedagogiske lederen som ville stille til intervju, er pedagogisk på en storbarnsavdeling som har fokus på natur og friluftsliv, jeg kjente denne informanten fra tidligere, og har et bekjentskap til informanten. Denne informanten vil bli fremstilt som informant A i bachelorprosjektet mitt. Den andre pedagogiske lederen som ville stille til intervju, var også pedleder på en storbarnsavdeling, og hadde ansvaret for en utegruppe som hadde natur og friluftsliv i fokus. Jeg kjente ikke til informanten fra før og har ingen bekjentskap. Denne informanten vil bli fremstilt som informant B i bachelorprosjektet mitt.

3.4 Beskrivelse av gjennomføring

Etter at to av pedledeerne ville stille til intervju for at jeg skulle få det datamaterialet jeg trengte til forskningsprosjektet mitt, sendte jeg epost der jeg takket for at de ville hjelpe meg med datamaterialet. Jeg la også ved både info- og samtykkeskjemaet, samt intervjuguiden til begge informantene på forhånd slik at de kunne lese igjennom og forberede seg til intervjuet. Det ble også avtalt tid og sted gjennom epost.

I info- og samtykkeskjemaet (Vedlegg 1) sendes til informantene for å ivareta deres anonymitet og vise at deres etiske retningslinjer skal bli ivaretatt. I dette skjemaet blir det også informert om hva bachelorprosjektet skal handle om, hva formålet er, hva det vil si for informantene å delta, samt at det er frivillig og hvordan opplysningene deres vil bli oppbevart og brukt i prosjektet. Jeg hadde også utviklet en intervjuguide som også ble vedlagt i eposten. Intervjuguiden (Vedlegg 2) hadde jeg laget på forhånd, og fått godkjent av mine bachelorveiledere. Den inneholdt både oppvarmingsspørsmål og tre hovedkategorier, som var forståelsen av begrepet undring, opplevelsen av undring i uterommet om vinteren og hvordan de jobber på avdelingen med barns undring. Det var også lagt opp til at vi ikke trengte å følge intervjuguiden slavisk, men at det var rom for å kunne komme med flere erfaringer og kunnskap rundt flere spørsmål.

I Dalland (2020) blir det fremhevet at et intervju som skal bli vellykket krever å stille relevante spørsmål og gir respons på det informantene sier. I en intervjusituasjon skal du stille spørsmål og samtidig drive intervjuet fremover. Det betyr at du må vurdere viktigheten av når du skal gå i dybden på spørsmålene og når det er en kortfattet informasjon. Dette krever gode forberedelser. (Thagaard, 2018). Jeg hadde begge intervjuene i de ulike barnehagene der hvert intervju varte ca. 1.5 time. Under intervjuene fikk jeg både utfyllende og reflekterte svar på spørsmålene rundt intervjuguiden, noe som viser til at både informantene og jeg hadde gjort gode forberedelser på forhånd av intervjuet.

3.5 Organiseringsprosess og analysearbeid

Analysen er for å hjelpe oss til å finne ut hva intervjuene har å fortelle oss, og i tolkningen søker vi etter meningen med det vi har fått vite. (Dalland, 2020, s.94). Jeg samlet inn datamaterialet mitt igjennom to intervju med to ulike pedledere, der vi møttes ansikt til ansikt for å ha intervjuet. Dalen (2013) mener at forskeren får en unik mulighet til å bli kjent med sitt eget datamateriale ved å transkribere intervjuene selv. (2013, s.58). Jeg tok med meg intervjuguiden jeg hadde skrevet og sendt til informantene på forhånd, for å notere informantene sine refleksjoner, synspunkter og kunnskap de kom med intervjuet. Jeg satte meg ned med engang etter hvert intervju og transkriberte og renskrev notatene jeg hadde på arket, og la det inn på et dokument.

Dalland (2020) sier at etter å ha lest nøye igjennom intervjuet merker vi oss de temaene som informantene har tatt opp i intervjuet. (2020, s.96). Etter at jeg har renskrevet notatene mine og lagt de over på et dokument, begynte jeg selve organiseringsprosessen der jeg skulle bearbeide selve datamaterialet jeg hadde samlet inn. I intervjuguiden hadde jeg laget tre hovedkategorier for at organiseringsprosessen skulle bli enklere ved å plassere notatene under de temaene jeg allerede hadde satt opp, men var også åpen for at informantene kunne komme med flere temaer som passet til problemstillingen min.

En selektiv koding er når man har funnet frem til flere kjerne kategorier og analysert deres forbindelser mellom de ulike kategoriene, blir målet å samle alle de løse trådene i en overordnet forståelse av det som er mest sentralt i forhold til det som skal studeres. (Dalen, 2013, s.66). Jeg valgte å sette alt inn i et excel dokument, for å få bedre oversikt over datamaterialet mitt. Jeg gikk igjennom svarene jeg hadde fått systematisk. Jeg sorterte svarene tematisk, i et intervju kan et tema komme til syne flere plasser, og det kan også bli kommentert flere plasser under et intervju. Derfor er det lurt å tematisere arbeidet, for å få plassert informasjonen under hvert

hovedtema som jeg hadde satt i intervjuguiden for å få bedre oversikt. I excel dokumentet mitt fargekodet jeg de ulike temaene, for å gjøre det lettere for meg selv å se de ulike temaene som var relevante for temaet mitt, jeg satte inn den relevante informasjonen som informantene fortalte meg i intervjuet under hvert tema. Jeg hadde en åpen tilnærming ved kodingen av datamaterialet for å ikke luke ut viktig og relevant informasjon, som kunne være med å besvare problemstillingen min.

3.6 Metodekritikk

Metodekritikk handler om å være kritisk rundt den metoden som er valgt til å skaffe informasjon til bachelorprosjektet, og vurdere kvaliteten rundt den informasjonen og svarene man får av metoden som er valgt. (Bergsland & Jæger, 2022, s. 43).

I mitt bachelorprosjekt har jeg brukt intervju som min kvalitative metode for å skaffe relevante svar og informasjon til problemstillingen i bachelorprosjektet mitt som er «*Hvordan kan personalet i barnehagen støtte barns undring i uterommet om vinteren?*»

Jeg har gjennomført og tolket intervjuer fra to ulike informanter i to ulike barnehager, og på grunn av det kan jeg ikke si at de to informantene har fasiten til problemstillingen min, og de fremstiller heller ikke det helhetlige bilde av alle pedagogiske ledere i alle barnehager som har kompetanse rundt temaet barns undring i uterommet.

I et forskningsprosjekt skal studienes kvalitet, det gjøres gjennom å vise hvordan arbeidet stilles i forhold til kvalitetskravene til gjennomføringen av forskningsprosjektet. (Dalland, 2020, s. 245). Når man skal kvalitetssikre må man mene noe om hvilken grad arbeidet oppfyller kravene til validitet og reliabilitet.

3.6.1 Validitet

Validitet i kvalitative handler om troverdighet og overførbarhet. (Bergsland & Jæger, 2022, s.44). Troverdigheten handler om hvor egnet metoden er til å undersøke det metoden skal undersøke, og i hvilken grad forskeren reflekterer rundt fremgangsmåten og om funnene i prosjektet representerer virkeligheten. Overførbarhet handler om i hvilken grad resultatene kan overføres fra et prosjekt til å kunne brukes i andre sammenhenger.

I Dalland (2020) blir det skrevet at i et intervju skal det være grundig utspørring og kontinuerlig kontroll av at du har forstått meningen med informasjonen/svaret. Og sikre at spørsmålene som stilles, samsvarer med det du er ute etter. (2020, s.245-246). Jeg sikret meg at det ikke skulle

bli noen misforståelser i kommunikasjonen mellom meg og informantene under intervjuet ved at jeg gikk igjennom notatene mine med informantene etter intervjuet for å forsikre meg at jeg hadde tolket informasjonen deres riktig, og ved dette sikre meg at datamaterialet er pålitelig, som igjen fører til at datamaterialet gir meg relevant informasjon til problemstillingen i forskningsprosjektet mitt.

I mitt forskningsprosjekt hadde jeg to intervjuer med to pedledere i to ulike barnehager, som hadde mange års erfaring ved å ha ansvaret for barnegrupper der fokuset var natur og friluftsliv, de hadde kompetanse rundt temaet barns undring i naturen, og ved dette kan man si at de til en grad representerer sin profesjon.

3.6.2 Relabilitet

Relabilitet betyr pålitelighet eller troverdighet. Man skal vise hvordan forskningsprosessen har foregått, slik at noen andre kan vurdere valget av metode, gjennomføringen, datamaterialet, analysemetoden og de empiriske funnene. (Dalland, 2020, s.246). Man skal også vise til sitt eget teoretiske ståsted og hvordan det eventuelt kan ha påvirkning av tolkninger eller funn i datamaterialet.

Relabilitet handler om troverdigheten til forskningsprosjektet. (Bergsland & Jæger, 2022, s.44). De informantene jeg valgte å intervjuer til bachelorprosjektet mitt var to pedagogiske ledere som jobbet i to ulike barnehager som la vekt på natur og friluftsliv, samt at informantene hadde mange års jobberfaring, dette er noe som gjør at funnene i datamaterialet mitt blir relevante for mitt bachelorprosjekt. Jeg sendte intervjuguiden på forhånd, slik at informantene kunne tenke over og forberede seg på de ulike temaene jeg hadde satt opp i forhold til hva som var relevant for problemstillingen min, noe som styrker at vi kunne ha lange reflekterte samtaler rundt disse ulike temaene. Jeg prøvde å vise til informantene under intervjuene at jeg var åpen og imøtekommende, og skapte en åpen stemning for at det ikke finnes noen rette eller gale svar, dette er viktig for å bygge tillit til hverandre og være trygg.

Jeg kjente informant A fra før, og dette er noe som kan til en viss grad påvirke tolkningene mine av informasjonen.

3.7 Etiske retningslinjer

For å kunne samle datamaterialet til bachelorprosjektet, finnes det noen etiske retningslinjer som man skal ta hensyn til knyttet til kvalitativ intervjuforskning. I Dalen (2013, s. 100) blir

det skrevet om at samfunnet stiller krav til om at all vitenskapelig virksomhet skal reguleres av overordnende etiske prinsipper som er nedfelt i lover og retningslinjer.

Forskningsetikken handler om å ivareta personvernet og sikre at de som deltar i forskning, ikke blir påført skade eller unødvendige belastninger. (Dalland, 2020, s.168). Jeg ivaretok dette ved at vi hadde et godt samarbeid før, under og etter intervjuet, og vi utviklet tillit til hverandre under intervjuet. Og gjennom info- og samtykkeskjemaet som ble sendt på epost før intervjuet, blir det opplyst om at det er frivillig å delta.

Når opplysningene ikke kan identifisere enkeltpersoner i et datamateriale, verken gjennom navn eller personnummer, eller ved bakgrunnsvariabler indirekte, det er da alle opplysninger er anonymisert. Forskning er avhengige av at informantene har tillit til at de som forsker har taushetsplikt om opplysningene de får gjennom sine undersøkelser. (Dalland, 2020, s.172-173). Jeg hadde bestemt meg for å bruke en kvalitativ metode for å samle datamaterialet, jeg skulle ha intervju med to pedledere, og hadde bestemt meg for å lage en intervjuguide der jeg skulle skrive ned på papir det pedlederne sa under intervjuet, det skulle ikke bli tatt i bruk lydopptak eller noen personopplysninger. Ved å gjennomføre forskningsprosjektet uten å behandle noen personopplysninger trengte jeg ikke søke godkjenning til SIKT. Jeg lagde et informasjon- og samtykkeerklæringsskjema som forklarte hele prosessen, og hvordan jeg skulle behandle datamaterialet på en trygg måte og beholde informantenes anonymitet. På skjemaet ble det laget avkryssning for at det skulle være konfidensielt.

For å sikre konfidensialitet bør man gi informantene fiktive navn eller koder i selve bachelorprosjektet som skrives, slik at informantene ikke blir gjengjennelige for andre. (Bergsland & Jæger, 2022, 47). I mitt bachelorprosjekt har jeg valgt å kalle informantene for informant A og B for å sikre at mine informanter blir anonyme gjennom bachelorprosjektet.

4.0 Presentasjon av funn og drøfting

I kapitlet presentasjon av funn og drøfting skal jeg gi en presentasjon av de funnene jeg har gjort fra intervjuene jeg hadde med informantene, og drøfte mine funn med relevant teori for å besvare problemstillingen min «*Hvordan kan personalet i barnehagen støtte barns undring i uterommet om vinteren?*». I mitt arbeid med analyseprosessen har jeg tatt frem det som har vært relevant informasjon og besvarelser fra informantene når det kommer til problemstillingen, og ved å gjøre dette har jeg kommet frem til 4 temaer, jeg valgte disse 4 temaene: barnehagelærerens forståelse med barns undring, barnehagelærerens muligheter og utfordringer

ved undring i uterommet, voksenrollen i møte med barns undring og viktigheten av barns undring fordi jeg mener de er mest aktuelle for å besvare mitt forskningsprosjekt.

4.1 Barnehagelærerens forståelse med barns undring

Etter oppvarmingsspørsmålene under intervjuet var ferdig, stilte jeg spørsmål både til informant A og B om hvilken forståelse og hva de legger i begrepet barns undring. Informant A mente:

«Undring mener jeg handler om nysgjerrighet, utforsking, samtaler, felles fokus og fabulering og stille spørsmål».

Informant A viser til et eksempel der de var ute på tur i skogen, og noen av barna ser dyrespor, det er bæsje fra et dyr som ligger på bakken. Dette vekker interessen til barna, og det blir et samlingspunkt der de studerer bæsjen nærmere. Barna begynner å stille spørsmål, f.eks. «Hvilket dyr kommer denne bæsjen fra?» og «hva tror dere dyret har spist?». Barna diskuterer dette med hverandre, og nevner både rev, elg og maur. Den voksne som er med på tur oppmuntrer barna til de sanselige erfaringene sine, som å f.eks. lukte og beskrive det de ser i bæsjen og rundt den, og barna blir mer nysgjerrige og finner plutselig masse spor rundt bæsjen for å gjenkjenne dyret. Den voksne hadde også samtaler med barna og tok undring videre sammen med barna ved å snakke om de ulike dyrene det kunne være, og hva de dyrene spiste, hvor de bodde, hva de gjør om vinteren osv. Dette støttes også av Robert C. Fuller i Amundsen (2013, s.13) som mener undring handler om skaffe seg erfaringer om hvordan ting henger sammen og hvordan ting er i forhold til hverandre, og hvordan alt påvirkes av hverandre. Noe som fører til at barna får nye perspektiver og vil få en dypere innsikt i nye ting.

Den voksne støttet barnas undring ved å oppmuntre barna til å fortsette å undre seg og være nysgjerrige rundt det barna hadde oppdaget. Og brukte samtaler for å fortsette undringen rundt de ulike dyrene. Det blir en lærerik opplevelse for barna med utforsking om naturen om vinteren og dyrelivet. Informant B svarte:

«Å reflektere rundt når barna blir fascinert, utforsker eller stiller spørsmål for å forstå hva som skjer, og at undring er en form for å oppnå kontakt med barna og skape et felles fokus».

Informant B tok opp en praksisfortelling fra de hadde et prosjekt med planter som tema. De hadde ulike aktiviteter i prosjektet hvor de lærte om livene til plantene. Gjennom de ulike aktivitetene fikk barna erfaringer om hvordan livene til planten er, og lære seg at ting henger sammen i naturen, de brukte også eksperimenter for å vise barna flere muligheter. En aktivitet

de hadde over lengre tid var å ta med barna på å plante frø i ulike pottes og følge med på prosessen fra frø til plante, å lære om vanning, lys og næringsstoffene for at planten skal vokse. De utforsket også nærmiljøet, der barna var opptatte av de ulike plantene og trærne de kunne finne under og over snøen, som igjen førte til samtaler om f.eks. «dør alle planter om vinteren?», «fryser plantene og trærne når det er snø?» og «hvorfor mister trærne bladene sine?». I et slikt prosjekt får barna ulike erfaringer og kunnskap om hvordan ting henger sammen i naturen og får deltatt i prosessen for å se hvordan ting kan påvirke hverandre. I Amundsen (2013) menes det at undring kan være en kilde til å føle seg nysgjerrig ved undring. Å undre seg kan være å ha et ønske eller et håp om å vite noe eller få bevis på det som det blir undret over. (2013, s.13-14). Dette kommer frem ved at barna utforsker og undrer seg om plantelivet om vinteren, og søker etter svar på det de tenker om plantelivet om vinteren. De har mange spørsmål, eksperimenter og aktiviteter i et håp om å finne svar på det de undrer seg over. Informant B nevner også at undringssituasjoner i uterommet om vinteren er viktig for videre læring. Informanten sier:

«Situasjoner der barna undrer seg, er fine å ta tak for å utvikle deres forståelse rundt ulike naturfenomener om vinteren»

Informant B hadde et eksempel som gikk ut på at informantens observerte at en av de ansatte la merke til at barna utforsket og undret seg over snøen, de spurte hverandre om «hvorfor er snøen kald?» og «hvordan lages snø?». Videre observerte informantens at den voksne tok tak i nysgjerrigheten ved å utforske og eksperimentere sammen med barna om hva snø er laget, og hvordan den lages og hvorfor snøen er kald, de brukte også sansene sine for å utforske smak, lukt og utseende også. Etter utforskning og eksperimentering fikk barna noen av svarene de undret seg over, samt at det ble nye ting å undre seg over, som f.eks. snøfnugg. I Broström & Frøkjær (2018) kommer det frem at i en undringsprosess der barna observerer noe og at det fanger deres interesse, begynner barna å stille spørsmål til det de undrer seg over både til de andre barna, men også de voksne. Når barna undrer seg, så blir interessen større for å utforske hvorfor ting henger sammen, og de prøver å finne en forklaring på det de lurer på. Som en voksen kan man oppfordre barna til å utforske, eksperimentere og legge til rette for ulike aktiviteter som stimulerer barna til å søke svaret på undringsspørsmålene sine. (Broström & Frøkjær, 2018, s.24). Dette trekker informantens frem ved at de voksne legger til rette for nysgjerrigheten og undringen rundt snøen, og gir barna ulike muligheter til å lære mer om vinteren og snøens egenskaper. Den voksne viser interesse og oppdager barns interesse for å finne ut mer om snøen, og gir de muligheter til å lære i uterommet.

4.2 Barnehagelærerens muligheter og utfordringer ved undring i uterommet

Jeg spurte begge informantene under intervjuene om hvilke muligheter og utfordringer de hadde opplevd eller tenkt på ved undring i uterommet sammen med barnegruppa. Informant A svarte:

«Barn kan undre seg mest når de oppdager spor i snøen, ser dyrespor, leker med snø, eller observerer endringer i vinterlandskapet»

Informant A tok frem et eksempel der de voksne på avdelingen legger merke til at barna viser interesse for å observere og utforske hva som skjer i naturen når høsten og vinteren kommer. Barna spør om «*hvorfor bladene bytter farge og hvorfor de detter av trærne?*» og «*hvorfor snøen kommer bare om vinteren?*» og «*hvorfor er snøen hvit?*». De voksne legger opp til ulike eksperimenter, aktiviteter og samtaler som får barna til å reflektere over ulike sammenhenger som skjer i naturen og uterommet om vinteren. De går på tur i nærmiljøet, ser på ulike fenomener, observerer planter og trær over en lengre periode, samt ser og utforsker snøen og snøkrystallene.

I Broström & Frøkjær (2018) blir det lagt vekt på at de voksne skal inspirere og ha samtaler med barna som bidrar til å fremme barnas undring og nysgjerrighet, noe som fører til at barna får kunnskap om ulike naturfenomener. Broström & Frøkjær (2018) viser også til flere realfagspedagogiske prinsipper som er viktige for å fortsette å utdype barnas interesser for utforskning i uterommet. Det er viktig å støtte barnas erfaringer, å vise barna om eksperimenter og aktiviteter for å søke svaret og videre undring på det som er i omgivelsene rundt og støtte barna i undrings- og utforkningssituasjoner, slik at barna fortsetter å utforske de fenomenene som finnes i uterommet om vinteren. (Broström & Frøkjær, 2018, s.81). Dette er det informanten viser til i eksemplet på å ta tak i undringen hos barna. Ved at de voksne ser muligheter ved undring i uterommet får barna en mulighet til å lære om hva som skjer på høsten og vinteren, og lære seg om ulike sammenhenger som skjer i uterommet, samt at de får testet ut de ulike spørsmålene og det de undrer seg over ved bruk aktiviteter, eksperimenter, observasjon og samtaler. Jeg vil trekke frem hva Informant B nevnte om utfordringer tilknyttet undring i uterommet om vinteren.

«Noen av de voksne synes det er litt utfordrende å ta tak i undringen som oppstår hos barna på vinterhalvåret, fordi at de ikke klarer å svare på alle spørsmålene barna kommer med. Og at de voksne syntes det er vanskelig å være kreative når det er kulde og bare snø over hele uterommet»

Informant B fortalte om et eksempel der noen av fagarbeiderne syntes det var utfordrende å støtte barns undring på vinteren. Informanten la merke til at barna viste stor interesse for snø, snøkrystaller, is og planter under og over snøen, barna begynte å utforske snøen på ulike vis, de bygget snømann og snølykter, syntes aking i akebakken var morsomt og letet etter ulike blomster i snøen. Utover dagen begynner noen av barna å undre seg over vinteren og snøen, og de stiller masse spørsmål om «hvorfors blir det snø?», «hvorfors er snøen hvit?», «hvorfors er snøen kald», «hvorfors smelter snømannen?», «hvors kommer snøen fra?», «hvorfors kan vi ikke ake i alle slags typer snø?», «hvorfors er det så lite blomster om vinteren?», «hvorfors vil ikke plantene vokse i snøen?» og «hvorfors ser vi mindre dyr når det er snø?». De voksne blir overveldet over alle spørsmålene og synes det er utfordrende å ta tak i alle spørsmålene barna har om vinteren og syntes det er et vanskelig tema. De er usikre på hvordan de skal nærme seg undringssituasjonen og hvordan de skal besvare spørsmålene til barna på en god måte. De føler at de ikke har nok kunnskap til å besvare barna utfra hvert enkelt barns forståelsesnivå. De syntes også at det er vanskelig å lage et prosjekt om vinteren fordi været er uforutsigbart, som gjør at de syntes det er vanskelig å oppmuntre barna og håndtere utendørsaktiviteter i forhold til hva barna undrer seg over. De syntes det var vanskelig å komme opp med noe prosjekt eller fortsettelse på barnas undring om vinteren fordi alt var hvit, det var ingen tydelige spor eller ting å gå utfra, slik som det er på sommeren og våren, når man ser tegn, spor og ting over alt som man kan undre seg over med barna. I Bakken (2017 B) blir det trekt frem at det er viktig å være nysgjerrig og stille spørsmål, og at de som jobber i barnehagen skal holde på barnas interesser og bidra til å utvikle deres evner og forståelse. (Bakken B, 2017, s.12). Dette er også noe rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017) sier at de voksne skal legge til rette for at barna får stimulert sin utforskertrang, undring og nysgjerrighet. Videre i Bakken (2017 B) blir det nevnt at vinteren setter flere begrensninger for plantelivet og dyrelivet i naturen, og det fører til at mange områder har færre arter og de som overlever må ha spesielle tilpasninger for å overleve om vinteren. (Bakken B, 2017, s.136). I tillegg til at hvis man har manglende innsikt i det grunnleggende i uterommet om vinteren, blir det vanskelig å støtte barnas undringer og forståelse for de ulike fenomenene. Det kan være utfordrende å sette seg inn hva barna tenker, og hvilke forestillinger de har om de ulike fenomenene som finne om vinteren. (Bakken B, 2017, s.74). Informanten forteller etter at informanten hadde en samtale med de voksne så fortalte de at til tross for at de kjente på disse utfordringene så forteller de voksne at de vet at undring er en viktig del av læringen hos barna om hva som finnes om vinteren i uterommet, slik at det er viktig å være støttende og oppmuntre barna til å fortsette å utforske å undre seg, og stille spørsmål til hverandre og de voksne, selv om det er krevende på vinterhalvåret. De voksne

er forståelig med at det er gjennom slik undringssituasjoner at barna får utforsket vinterens fenomener, som bidrar til videre læring.

4.3 Voksenrollen i møte med barns undring

Under intervjuet til begge informantene spurte jeg hvilke tanker de hadde rundt hvordan voksenrollen i møte med barns undring skulle være, og hvordan de voksne burde være rundt undringssituasjoner. Informant B svarte:

«Ansattes holdninger bør være positive og oppmuntrende til barns undring. Å se undring som en naturlig del av hverdagen.»

Svaret til informant B kom fra en tur de hadde vært på med barnegruppa, der han hadde observert hvordan de voksne hadde vært i en undringssituasjon sammen med barna. Informanten forteller at de gikk tur i skogen der de fant en dam der vannet hadde blitt is. Barna ble nysgjerrige på dammen, og stilte seg nærmere for å se. De begynte å stille masse spørsmål rundt isen. «Hvorfor er det is?», «Hvorfor er isen hard og kald?», «Hva skjer hvis vi heller over kaldt eller varmt vann på isen?» og «Hva skjer hvis vi hopper på den?». De voksne tar tak i spørsmålene som barna stiller og begynner å utforske dette naturfenomenet sammen med barna, barna blir oppmuntret til observere og utforske dammen nærmere. Sammen med de voksne ser de på forskjellige ting som kan være med på å påvirke isen, f.eks. temperatur og værforhold. De voksne legger opp til at denne interessen kan videreutvikles til et prosjekt om is, og tar med barna på ulike aktiviteter og eksperimenter, samt tester ut barnas ideer gjennom de spørsmålene og samtalene som barna hadde. I Thorbergson (2012) blir det trukket frem at de voksne som blir opplevd som interessant for barna, vil være en rollemodell for barna når de skal gjøre sine handlinger. Ved å ha dialoger med barna og vise interesse vil den voksne fort blir en samarbeidspartner for barna og dermed får en mulighet til å bli med å se barna sine løsninger på praktiske ting og prosjekter. Ved at de voksne stiller åpne og gode spørsmål til barna og er med på undringen og utforskingen, vil dette gi barna nye perspektiver og de fortsetter å være nysgjerrige på hvordan de kan søke etter svarene de lurer på, dette bidrar til at barna ser på de voksne som deltagende og tilstedeværende for dem. (Thorbergson, 2012, s. 38). I fortellingen til informanten så er det ved at de ansatte hadde en slik oppmuntrende og positiv holdning til å være med barna å utforske et naturfenomen som barna hadde stor interesse av, viste de voksne at de ser på undring som en naturlig del av barnehagehverdagen hos barna. De voksne legger til rette for ulike læringsmuligheter for barna som fremmer nysgjerrighet og undring, samt at

barna får en dypere forståelse for hva vi har i uterommet om vinteren. Etter at informant A hadde tenk på spørsmålet kom informanten frem til at dette var viktig:

«De voksne på avdelingen tilrettelegger for barns undring om vinteren ved å tilby ulike materialer i uterommet, samt aktiviteter som utforsker hva som er spesielt om vinteren. Dette kan inkludere å gi barna muligheten til å leke med snø, observere dyrespor, eller utforske ulike naturfenomener.»

Informanten dro frem dette ved å fortelle om at barna på avdelingen viste stor interesse for dyrespor i snøen, og var interesserte i å vite mere om de ulike dyrene. De voksne tok tak i dette å begynte å legge til rette for barnas undring for dyrespor om vinteren ved å starte en aktivitet der barna skulle spille bingo, ved å ta med seg et ark med ulike dyrespor som de skulle finne i uterommet og krysse av, barna syntes dette var veldig spennende. Etter dette tok de med barna på en tur i nærmiljøet, der de skulle få lete etter flere dyrespor. Barna syntes dette er veldig spennende og oppdager flere spor som kan være fra f.eks. ekorn, elg, hare, rådyr og noen sier bjørn og ulv. De voksne har med mikroskop til barna, slik at man kan utforske sporene på nærmere hold, og ha samtaler rundt de spørsmålene barna lurer på. Ved hjelp av ipaden med mikroskopet og artsoraklet som kan identifisere sporene, blir barna oppmuntret til å fortsette undringen av de ulike dyrene som blir identifisert. I Thorbergesen (2012) blir det skrevet om at de umiddelbare interesse hos barna undringen som oppstår hos barna som skjer i uterommet er starten på mange prosjekter. Ved at barna stiller spørsmål og undrer seg kan de voksne ta tak i interessen og skape et prosjekt av dette, og at barna kan bli oppfordret til å uttrykke seg gjennom de ulike materialene som allerede finnes i uterommet om vinteren. (Thorbergesen, 2012, s.41). De voksne kan også legge ut små tegn i uterommet som stimulerer barna til å undre seg og fabulere rundt det de finner. Å utvikle forståelsen og bevisstheten hos barna er et godt grunnlag for ulike aktiviteter og sanseerfaringene som oppstår hos barna. Ved at barna har mer erfaring og opplevelser i uterommet, gir dette et godt kunnskapsgrunnlag for å utvikle en mer forståelse for materialer, naturfenomener og sammenhenger om vinteren. (Maanum, 2010, s.25). I dette eksemplet kommer det frem at de voksne gir barna muligheten til å undre seg, utforske og bruke teknologi til å finne ut om de ulike dyresporene om vinteren. De voksne tilrettelegger for læring som engasjerer barna, og som de synes er spennende og vil gjerne delta på. Dette bidrar til å fremme barnas forståelse for dyr, dyrespor og hvordan ting henger sammen i naturen. Ved å ha engasjerte voksne som er tilstede blir nysgjerrigheten og undringen til barna stimulert som bidrar til at de vil fortsette å utforske uterommet om vinteren.

4.4 Viktigheten av barns undring

For å oppsummere viktigheten av barns undring i uterommet om vinteren, spurte jeg begge informantene va de syntes er den største viktigheten av barns undring. Informant B oppsummerte med dette:

«Barns undring i uterommet om vinteren kan styrke barnas forståelse for de ulike naturfenomenene som finnes, og skaper en forståelse for hva som skjer i de ulike årstidene».

Og informant A oppsummerte med dette:

«Skape en fellesskapsfølelse blant barna for å lage et samlingspunkt, som kan skape en trygg atmosfære for å oppmuntre til eksperimentering og utforskning.»

Ved det begge informantene oppsummerer som viktigheten av barns undring, er betydningen av å oppmuntre og støtte barna ved undringsprosesser er viktig for å fremme læring, utvikling og forståelse hos barna. Informantene forteller om viktigheten av å skape en trygg og inkluderende miljø som oppmuntrer barna til å utforske, undre seg og eksperimentere for å finne ut av ulike naturfenomener og sammenhenger i uterommet om vinteren. I Bakken (2022) kommer det frem samtaleene kan bidra til at de voksne kan lære barna å tenke, og begrunne hvorfor de mener det de gjør og hva de tror. Å gi barna naturglede og kunnskap om hva som finnes i uterommet vil ha betydning for barnas nysgjerrighet og undring. (Bakken, 2022, s.24). Videre i Bakken (2022) snakkes det om at man kan tilrettelegge for at barna skal undre og utforske i uterommet f.eks. ulike aktiviteter, prosjekt, eksperimenter og samtaler. (Bakken, 2022, s.141). Informantene utdypet videre om at ved at de voksne legger til rette for fellesskap og samarbeid blant barna, og samarbeid mellom de voksne og barna, blir barna oppmuntret til å dele sine opplevelser og refleksjoner med hverandre, som igjen styrker deres forståelser for undringen om vinteren. Dette er også noe som samsvarer med rammeplan som sier at barna skal få stimulert sin utforskertrang, undring og nysgjerrighet. (Kunnskapsdepartementet, 2017). Dette er noe begge informantene tyder til er viktig for barns undring, og at de legger vekt på dette i barnehagehverdagen. I Bakken (2017 B) blir det skrevet om at å drive med eksperimenter som aktivitet sammen med barna fører til at barna blir flinkere til å samarbeide for å utføre eksperimenter for å finne ut det de undrer seg over. (Bakke, 2017 B, s.72). Informantene legger vekt på de felles opplevelsene, trygt miljø for utforskning, styrke tilliten og relasjonene med barna og de voksne og oppmuntre til samarbeid. Det er viktig for barns undring om vinteren i

uterommet i forhold til utforsking og undring som igjen bidrar til å fremme læring og utvikle større forståelse for sammenhenger.

5.0 Avslutning

I mitt bachelorprosjektet valgte jeg problemstillingen «*Hvordan kan personalet i barnehagen støtte barns undring i uterommet om vinteren?*» som jeg har besvart gjennom mine kapitler med teori, metode, funn og drøfting.

I mitt prosjekt valgte jeg en kvalitativ metode som innebærer at jeg intervjuet to pedagogiske ledere med vekt på natur og friluftsliv. Under intervjuene med begge fikk jeg høre deres tanker, opplevelser og meninger om temaet barns undring. Det var spennende å få innsikt og dele viktigheten av dette.

I funnene fra intervjuene jeg hadde med informantene kommer det frem at informantene mener at barns undring i uterommet om vinteren er et viktig tema, som skal være en del av barnehagehverdagen til barna. Informanten viste både til muligheter, utfordringer og viktigheten ved barns undring om vinteren.

For å oppsummere begge informantene trekte de frem at det er viktig å oppmuntre, støtte å veilede barna til å utforske, være nysgjerrige og ville lære mer om hva som finnes i uterommet. Å være en voksen som legger til rette for et miljø som oppfordrer til undring, å stimulere barna til å fortsette å stille spørsmål og gi de tid til å ville utforske ulike fenomener sammen med hverandre, men også sammen med oss voksne. Informantene la vekt på å fremme en positiv holdning for undring i uterommet om vinteren, og bruke eksperimenter, samtaler og aktiviteter for å fremme dette.

Å forske på problemstillingen «*Hvordan kan personalet i barnehagen støtte barns undring i uterommet om vinteren?*» har vært en spennende og lærerik prosess. Jeg har fått forsket på et tema jeg har vært interessert i og har hatt lyst til å finne ut mere av. Gjennom to intervjuer, teorier og artikler jeg har lest har jeg fått en bedre innsikt i barns undring i uterommet om vinteren. Jeg har sett betydningen av barns undring i uterommet om vinteren som en stor del av barnehagehverdagen, gjennom å ha jobbet med de ulike temaene i teorien, samt funn og drøftings kapitlet.

6.0 Litteraturliste

- Amundsen, H.M. (2013). *Barns undring*. Fagbokforlaget.
- Bakke, H.H.K. (2017 A). *Natur 1 – Barn opplever naturen*. (2.utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Bakke, H.H.K. (2017 B). *Natur 2 – Barn utforsker naturfenomener*. (2.utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Bakke, H.H.K. (2022). *Natur, miljø og teknologi i barnehagen*. (2.utg.). Universitetsforlaget.
- Barnehageloven. (2023). Lov om barnehager av 17 juni 2005 nr. 64. Lastet ned fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>
- Bergsland, M.D. & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven I M.D, Bergsland & H, Jæger (Red). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. (s. 15-50). (2.utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Broström, S. & Frøkjær, T. (2018). *Realfag i barnehagen – Barn og barnehagelærere undersøker naturens lovmessigheter*. Pedagogisk Forum.
- Dalen, M. (2013). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming*. (2.utg.). Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. (utg.7.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir. <https://www.udir.no/contentassets/5d0f4d947b244cfe90be8e6d475ba1b4/rammeplan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf>
- Larsen, A.K. (2017). *En enklere metode: Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. (2.utg.). Fagbokforlaget.
- Maanum, L. (2010). *Mangfoldig naturglede i barnehagen – lek med natur, miljø og teknikk*. (1.utg.). Kommuneforlaget.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder*. (5.utg.). Fagbokforlaget.

Thorbergsen, E. (2012). *Barnehagens uterom*. Pedagogisk forum.

7.0 Vedlegg

7.1 Vedlegg 1 – Info og samtykkeskjema

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Barns undring i uterommet»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å *undersøke hvordan personalet kan støtte barns undring i uterommet om vinteren*. I dette skrivet gir jeg/vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med dette bachelorprosjektet er å undersøke hvordan personalet kan støtte barns undring i uterommet om vinteren. Denne oppgaven tar for seg pedagogisk leder sitt perspektiv på undring i uterommet om vinteren gjennom et intervju. Gjennom dette vil jeg i denne bacheloroppgaven belyse *«Hvordan kan personalet i barnehagen støtte barns undring i uterommet om vinteren?»*.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden jeg skal benytte meg for bachelorprosjektet mitt er å gjennomføre et intervju med to pedagogiske ledere på storbarnsavdeling i ulike barnehager. Det vil ikke bli tatt i bruk lydopptak eller lignende. Dette er på grunn av at din anonymitet skal bli ivaretatt. Hvis du velger å delta, innebærer dette at du deltar og møter opp til avtalt tid for å gjennomføre intervjuet. Intervjuet

vil ta deg rundt 30-45 minutter. Under intervjuet vil du bli spurt om forståelse av begrepet undring, opplevelsen av uterommet i naturen og hvordan jobber avdelingen med barns undring.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Avslutte prosjektet

Prosjektet skal avsluttes 26.04.2024.

Med vennlig hilsen

Veileder: Claudia Melis & Ronja Skoglund Fjelnset **Student:** Ronja Emilie Nygård- Halvorsen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *barns undring i uterommet*. Jeg samtykker til:

- Å delta i (*Intervju*).

Dato: 20.02.2024

Siden prosjektet ikke er behandlet av SIKT, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

7.2 Vedlegg – Intervjuguide

Intervjuguide for bachelorprosjektet

«Hvordan kan personalet i barnehagen støtte barns undring i uterommet om vinteren?»

Generelle spørsmål

1. Hvor mange år har du jobbet i barnehagen?
2. Hvilken aldersgruppe jobber du med?
3. Hvor ofte er dere i naturen sammen med barna?

Forståelse av begrepet undring

1. Hva legger du i begrepet «undring» og barns undring?
2. Hvilken rolle opplever du at uterommet har for barnas undring om vinteren?

Opplevelsen av undring i uterommet om vinteren

1. Hva tenker du uterommet betyr for barns undring?
2. Opplever du at det er forskjell i barnas undring mellom årstidene?
3. Hvilke erfaringer har du med undring i uterommet?
4. I hvilke situasjoner opplever du at barna undrer seg mest om vinteren?
5. Hvilke holdninger har de andre ansatte til barns undring om vinteren?
→ Og opplever de at det kan være utfordrende å møte barns undring i uterommet om vinteren, og hvordan tar dere tak i dette?

Hvordan jobber avdelingen med barns undring

1. Hvordan vil du beskrive en god undringssituasjon?
2. Hvordan blir det tilrettelagt for barns undring i uterommet på vinteren?
→ Har du noen Eksempler?
3. Hvordan tar du som pedagog tak i det barna undrer seg over?

Avslutningsvis

- Har du noe å tilføye?